Rok II. Warszawa, dnia (3) 15 Kwietnia 1899 r. № 13 i 14.

TYGODNIK SZACHOWY.

PRENUMERATA (*abonnement*) wraz z przesyłką wynosi:

Za rok (*par an*)	Rb 4 —	frc. 11 —	Gld. 5, 50	Mk 9 —
„ 1/2 „	„ 2 —	„ 5, 50	„ 2, 75	„ 4, 50
„ 1/4 „	„ 1 —	„ 2, 75	„ 1. 40	„ 2, 25

Adres Redakcji: **Zmieniony.** **Warszawa, Nowy-Świat 16.**

OD REDAKCJI: **Tygodnik Szachowy** w półroczu bieżącym wychodzić będzie na tych samych jak dotąd warunkach. Osoby, odbierające **Tygodnik Szachowy** za pośrednictwem poczty, prosimy o wczesne nadsyłanie prenumeraty dla uniknięcia przerwy w odbiorze i **wprost** do Redakcji, ulica **Nowy-Świat 16** wszelkie bowiem pośrednictwa narażają na opóźnienie i pomyłki w przesyłce Pisma

W kwestji przeróbek.

(*Z powodu konkursu zadaniowego „Czeskiej spółki szachowej w Pradze*")

Świadome naśladownictwo pomysłów, dawniej użytych, w celu ich pogłębienia, słusznie Krämer nazywa usprawiedliwionem. Dla takich świadomych opracowywań, przyjęliśmy termin *przeróbka*. Należy jednak bliżej określić, kiedy takie przeróbki mają prawo być zaliczone do literatury zadaniowej.

Po pierwsze, jeżeli idea pierwotna zostanie wzbogacona warjantami nowemi, mającemi nie mniejszą wartość niż pomysł zasadniczy,—w takim razie przeróbka zastępuje oryginał. I rzeczywiście w ten sposób wiele świetnych zadań poszło w zapomnienie, ponieważ powstały przeróbki nowe, wyższej wartości, które oryginał zakasowały. Tak naprz. rzecz się ma ze sławnem zadaniem indyjskiem:

b. Ka1, Wd1, Lg2 h6, Pb2, f2, g4; **cz.** Ke4, Sf3, Pb7, e5. Mat w 4 pos: 1) h6—c1, b7—b6 [jeżeli b7—b5 to 2) b2—b3], 2) b2—b4, b6—b5, 3) d1—d2 . . .

Zadanie to w swoim czasie znanem było każdemu amatorowi, dziś zaś już stanowi tylko osobliwość historyczną z powodu wielu przeróbek nowych, z których dwie świetniejsze przytaczymy:

I- Shinkman. **b**. Kd2, Wb2, Lf6, Pe4; **cz**. Kc4, Pc5, d4, e6.

Mat w 4 chodach: 1) b2—b1, d4—d3, 2) f6—a1, e6—e5; 3) b1—b2 ... a) ... e6—e5, 2) f6—d8, d4—d3; 3) d8—b6 ...

II. Martindale. **b**. Kb6, Wf6, Lb4, Pc2, c4, d2, e4; **cz**. Kd4, Pb7, c5. Mat w trzech pos: 1) b4—f8, d4×c4; 2) f6—d6 ... a) ... d4×e4, 2) f8-g7.

Tego rodzaju przeróbki, gdzie motyw zasadniczy połączony został ze świetnymi warjantami nowymi, słusznie mają prawo bytu i wzbogacają literaturę zadaniową. Ten system łączenia, pojęty w znaczeniu więcej ogólnem jako „konstrukcja", znalazł tak szerokie zastosowanie w szkole czeskiej, że „nowe spojenie warjantów" uważa się za ideę (naturalnie konstrukcyjną).

Drugi rodzaj przeróbek, również uprawniony przez teorję zadaniową, polega na przedstawieniu idei dawniejszej w formie ściśle estetycznej. Nprz. jeśli pomysł dawniej użyty w formie niedołężnej—dwustronne wstrzymanie damy:

b: Kh4, Da1, Wh7, Lb5, Sf5, g6, Pd4, f3, g4,

cz: Ke6, Dc6, Le8, Sf7, Pc7, f6 mat w 2 pos. przez Fr. Hofmann'a (rozw. Da1—a8), zostanie przeprowadzony ściślej podług estetyki szachowej, jak to mianowicie uczynił H. Kejdański:

b: Kh7, Da1, Lb3, c5, Sh5, Pe3, f4, g2, h3.

cz: Kf5, Dd5, Sc3, Pf6, f7, g3 mat w 2 pos. przez 1) a1—a8, wtedy przeróbka, chociaż nie zawiera nowych dodatków, jednak, stojąc daleko wyżej pod względem sztuki szachowej, zakasowywa pierwowzór.

Ten sposób opracowywania, przedstawiający motyw zasadniczy w skończonej formie, postawiła szkoła niemiecka jako zasadę ogólną.

W każdym jednak razie przeróbka, czy to podług szkoły czeskiej, czy też niemieckiej opracowana, powinna sprawiać wrażenie świeżości; w pierwszym razie, jeśli każdy warjant znanym jest poszczególnie, to przynajmniej złączenie ich powinno nosić cechy oryginalności; w drugim razie, jeżeli znaną jest idea zużyta dawniej, to w przeróbce powinna być bądź pogłębiona, bądź tak wyszlachetniona, jak nikt tego przedtem nie uczynił.

Nieraz jednak autorowie przekraczają te granice.

Oto obecnie, na konkursie zadaniowym „Czeskiej spółki szachowej", dostało I nagrodę zadanie Mackenzie:

I. **b**. Kf8, Dh8, Wc5, Le4, g7, Sf6, Pa3, b2, b3, d6.

cz. Kd4, Wd1, e1, Lh1, Pb5, d2, e2, f3, g3, g5. Mat w 3 pos.

Po ogłoszeniu podniosły się protesty. Z pierwszą reklamacją wystąpił V. Cisar, że zadanie to jest tylko nowem opracowaniem trzychodówki tegoż autora, odznaczonej I nagr. w 1896 r. na turnieju Brighton Chess Club:

II. **b**. Ke7, Da8, Wa3, D2, Lb7, f4, Sd5, Pc3, h4.

cz. Ke4, We1, h1, Lf1, Pa2, b4, b5, e2, h3 (Mackenzie)

Zdawało by się, że reklamacja ta nie ma racji bytu, ponieważ, jak to zaznaczyliśmy wyżej, jedną i tę samą ideę wolno opracowywać ponownie, tembardziej, że w № I połączył 4 piękne warjanty:

1) h8—h3, g5—g4, 2) h3—h6!
f3—f2, 2) h3×g3!
d4—e3, 2) f6—d5†
d4×c5, 2) f6—d7†
cztery te gry prowadzą do matów czystych i ekonomicznych, tymczasem pierwowzór (II) zawiera takich tylko dwie:

1) d2—d3, b4×a3, 2) a8×c8!
f1—g2, 2) a8—g8!
inne zaś są mniejszej wartości. Zdawało więc by się, że przeróbka, stojąc daleko wyżej od oryginału, ma prawo do konkurowania o nagrodę.

Byłoby tak, gdyby autor raz tylko z przeróbką wystąpił. Tymczasem na niedawno rozstrzygnięty konkurs czasopisma „Schachfreund", nadesłano trzychodówkę pod godłem „respice finem"

III. b. Kg8, Db4, Wb2, e7, La1, Sd4, Pc4, d7, f5.

cz. Kf6, Lh8, Sg4, Pg3, h5, h6.

Przeróbka ta, należąca do tej samej kategorji przerobek podług szkoły Czeskiej jak i № I, tak jest podobną w zarysach ogólnych i w sposobie połączenia warjantów do dwóch zadań poprzednich, że chyba nie popełnimy błędu, jeśli postawimy przypuszczenie, iż № III również ułożył Mackenzie, chociaż jeszcze „Schachfreund" nazwisk autorów nie ogłosił.

Zadanie to (III) zawiera:

1) b2—h2, g3×h2 2) d4—e6†!
g4×h2 2) b4—d2!
dwa tylko warjanty w formie estetycznej (oprócz innych wartości drugorzędnej), ale warjanty te były już użyte w zadaniach poprzednich.

Tak więc Mackenzie jednocześnie na dwa konkursy, posłał dwie przeróbki, z których № III nie przewyższa pierwowzoru (I).

Nie można tego pochwalić.

Może rzekł by kto, że w każdej z tych przeróbek autor połączył gry takie, jakich oryginał nie zawiera—na to odpowiadają „Czeskie listy szachowe", przytaczając jeszcze dwie przeróbki o tych że motywach:

IV. b. Ka7, Df8, We3, Lc4, g7, Se5, Pb2, c5, c7, h2, h3.

cz. Kd4, Wd1, f1, Pa3, a6, d2, f5, g6, h7.

Mat w 3 pos. Mackenzie. I nagr. w Britisch Chess Magazine 1898.

Rozw. 1) f8-e8, f1-f3, 2) e8-e6!
f5-f4, 2) e8-c6!
d4×c5, 2) e8-b8! i t. d.

V. b. Kd8, Da4, We3, Lb8, g4, Se5, Pb3, f6.

cz. Kf4, Wf1, Sg1, Pc3, c5, d4, f2, g2, g6, h4.

Mat w 3 pos. Mackenzie. Podane na konkurs „Neue Ill. Blatt" 1897.

Rozw. 1) a4-e8, f1-d1, 2) e8×g6!
d4-d3, 2) e8-e6! i t.d.

„A vse to jen variace jednoho thematu! " piszą słusznie oburzeni czesi.

I słuszne oburzenie. Nie po raz pierwszy albowiem, takie fatum prześladuje p. Mackenziego. Oto niedawno S. Tinsley wykluczył, z konkursu „Kentish Mercury", dwuchodówkę Mackenzie'go.

I. b. Ka8, Db8, We1, g4, La6, Sd1, g1, Pb4, b6, d3, e4.

cz. Kd4, Dh1, We2, Pd5, f3 (Rozw. 1) a8—h2) wskutek podobieństwa jej do dawniejszego utworu tegoż Mackenzie'go.

II. b. Ka8, Db8, Wb3, g4, La6, b4, Sa3, g1, Pe4, e7.

cz. Kd4, Dh1, Wa2, d7, Sa1, b2, Pa7, f3.

Mat w 2 pos.-Mackenzie. II nagr. „Baltimore Sunday News” 1888 Rozw. 1. b8—h2.

Tu już autor nie może się bronić tem, że dawna idea może być opracowywaną ponownie, gdyż ponowne opracowanie I jest daleko gorszem, niż początkowe II; takiej przeróbki stanowczo nie wolno posyłać na konkurs zadaniowy; nie wolno tembardziej, że autorowi tej miary jak p. Mackenzie, napewno musiało być znane stare zadanie Healey'a:

b. Ka8, Db8, Wc6, Se1, f2, Pb2.

cz. Kd4, Wh3, Se3, Pd5, g5 (1) b8-h2), w którem ta sama idea została przeprowadzona w niedoścignionej formie, gdyż w budowie „zamkniętego tempa”—formie niepomiernie wyższej, niż w obu zadaniach Mackenzie'go.

Nie po raz drugi takie fatum prześladuje p. Mackenzie'go. gdyż i z turnieju „Petersburger Zeitung”, również z tej samej przyczyny, wyrzucono jego zadanie opatrzone godłem „in utroque paratus”.

Łatwo można sędziów w błąd wprowadzić, bo żaden pewnie nie uprawia szachów jako specjalność wyłączną, lecz ma czas pochłonięty pracą zawodową, w której szachy traktuje jako rozrywkę szlachetną. Ale prędzej czy później rzecz się wyjaśni; po cóż więc narażać się na zarzuty w rozrywce, która szlachetną cechę nosić powinna?

W imię uczciwości każdy autor, posyłając świadomą przeróbkę na konkurs zadaniowy, powinien dołączyć oryginał, zkąd ideę zaczerpnął; uchroni w ten sposób i siebie od zarzutów przeciwko etyce i sędziów od mozołu wyszukiwania. *Oswald Jarosz.*

HISTORJA SZACHÓW.

przez

Ludwika Bachmanna w Augsburgu.

za zezwoleniem autora tłomaczył

Dr. J. Bannet.

Początek gry szachowej kryje się do tego stopnia za podaniami i baśniami, iż czasu powstania tejże z całą stanowczością, nawet w przybliżeniu podać nie jest się w stanie. Pewnem jest jedynie, iż powstała ona na Wschodzie, że jej wynalezienie należy odnieść do bardzo wczesnych czasów, oraz, że punktem wyjścia tej gry, była znana jeszcze w zamierzchłej przeszłości cywilizowanym narodom wschodnim, gra tablicowa (Brettspiel). Dowodzą tego najnowsze wykopaliska w grobowcach egipskich, pochodzące z 30-go wieku przed Chr. a które przedstawiają osoby, posuwające figury jakieś na tablicy, do szachownicy podobnej.

Z właściwą grą szachową owe malowidła nie mają żadnego związku, jednak nie może żadnej prawie ulegać wątpliwości, że z tych i innych podobnych gier tablicowych z czasem nasza gra się wytworzyła. Za pierwszą kolebkę szachów nie należy jednak poczytać Egiptu ile raczej Indje, których starodawna literatura bardzo wiele aluzyj do szachów zawiera. I tak w pismach, które pochodzą z 15-go w. przed Chr., znajdujemy wzmiankę

o grze, w której 32 figur walczy przeciw sobie w 4 grupach; są to indyjskie „czteroszachy“ (Vierschach) na tem polegające, że z 4 graczy, jedna para tak długo grała przeciw drugiej, dopóki figury nieprzyjacielskie nie były wybite lub tak ściśnięte, iż się więcej poruszyć nie mogły. Każdy gracz miał „króla (dowódcę), „słonia“ (późniejszą wieżę), „wóz wojenny“, „konia“ i 4 pieszych żołnierzy. Z owej zamierzchłej epoki, datuje się także podanie o mędrcu „*Ben Daherze*“ i o jego słynnem zagadnieniu o ziarkach pszenicy. Jak podanie indyjskie głosi, żył ów mędrzec około roku 1000 przed Chr., wynalazkiem swym gry szachowej miał on zamiar naocznie i obrazowo przedstawić królowi swemu, Balhibowi (Sheramowi), strasznemu ciemięzcy swych poddanych, jak słabym jest opuszczony, względnie pozbawiony swych poddanych władca. Królowi, miała się gra tak spodobać, iż nakazał mędrcowi wybrać sobie dowolne wynagrodzenia za swe pouczenie. Sessa Ben Daher uczynił zadość gorącej prośbie króla, w słowach: „Królu, nakaż tedy zawiadowcy Twych śpichlerzy, aby mi wydał tyle ziarnek zboża, ile się nagromadzi, gdy na pierwsze pole szachownicy położymy jedno, na drugie dwa, na trzecie cztery, na czwarte ośm i tak zawsze na każde następne z 64 pól szachownicy podwójną ilość ziarnek, na poprzedniem polu położonych!“ Król niechętnie wysłuchał z razu tej prośby, zdumiony jej błahością, wreszcie nakazał, by ją spełniono. Jakże jednak przeraził się, gdy struchlały stanął przed nim jego skarbnik i doniósł, że prośby bramina wypełnić nie można, gdyż wszelkie zboże, jakie tylko od powstania świata rosło, nie starczyłoby do spełnienia życzenia mędrca. Suma ziarnek bowiem wynosi: 18,, 446. 744,, 073, 709, 551, 615=37½ billionów miarek zboża.

Licząc na 1 hektolitr 1,196,750 ziarnek i płacąc za 1 hektolitr 4 złr. tylko, kosztowałaby ta olbrzymia ilość zboża 7,, 707, 016, 533, 825 ośmioguldenówek austr. Przyjąwszy, że sumę tę wypłaca ktoś w rulonach, po 1000 ośmioguldenówek, dwa rulony na sekundę, przez dziesięć godzin dziennie, 360 dni rocznie, pracowałby tak biedak 297 lat 122 dni, tzn., że przy normalnym biblijnym wieku człowieka (70 lat), pracowołoby 4 ludzi nieprzerwanie od niemowlęctwa aż do śmierci swej. Aby sumę tę wypłacić w jednym dniu, trzebaby 10,814 kasjerów. Olbrzymia ta suma zboża, którą otrzymujemy ze wzoru na sumę szeregu geometrycznego $E = 2^0 + 2^1 + 2^2 + 2^3 + \dots + 2^{60} + 2^{61} + 2^{62} + 2^{63} = 2^{64} - 1$, a która wynosi: 12,, 313,096,966,064 hektolitrów (licząc 1,498,000 ziarnek na jeden hektolitr) wysypana na płaszczyznie cesarstwa austryackiego, 6207 myriametrów kwadratowych zajmującego, pokryłaby ją jednostajnie na wysokość około 198. 374 centymetrów. [Przyp. tłomacza]. Poznał tedy król Balhib (Sheram), pouczającą myśl prośby kapłana i cenił go jako przyjaciela i doradcę swego do końca żywota.

Wbrew tym mytycznym podaniom indyjskim, mamy dowody na to, że historja szachów sięga jeszcze dawniejszych czasów. Według świadectwa bowiem arabskiej i perskiej literatury, istniała już z końcem 1 w. po

Chr. nie tylko wcale obszerna literatura szachowa, lecz nawet biegłość niektórych graczy wybitnych, podniosła się do grania z pamięci, a wielu książąt znakomitych, było zwolennikami tej gry szlachetnej. I tak pewnem jest, iż za panowania króla Cosroesa Wielkiego († 570 po Chr.) szachy były w Persji już dobrze znane. Persowie poznali bezwątpienia grę tę od Indów, sami zaś nauczyli jej swych zdobywców Arabów (Moslemitów), którzy znów zanieśli ją, w swych wyprawach zdobywczych, do krajów południowych.

Z książąt arabskich— zwolenników szachów, wymienić należy Kalifa Mutassim Billaha w Bagdadzie (833-842); temuż przypisują następujące zadanie: [*Białe*: Kd1, Dd5, Wa7i c7, Lc1 i f5, Sb6 i d4, Pe2, *Czarne*: Kb8. Db1, Wg6 i h4, Lf4 i a6, Sb7 i c5, Pa4, a5, d6 i e5 (10+12—22 figur). Białe zaczynają i dają najpóźniej w 9-ym sunięciu mata], którą, zasłużony orjentalista Dunkan Forbes w rękopisie arabskim, odkrył i w r. 1860 w Londynie ogłosił. Przy rozwiązywaniu tego najdawniejszego znanego nam zadania, trzeba zwrócić uwagę na różnicę między obecnym a ówczesnym chodem figur i tak:

1) Dama w szachach arabskich mogła jedynie na wskroś w najbliższe pole wejść, a więc z d5 na: e6, c6, e4 i c4.

2) Laufer (goniec) mógł tylko iść w 3-e pole, lecz wolno mu było przeskakiwać przez figurę, a więc z c1 na: a3 (przez b2) i c3.

3) Reszta figur miała już wówczas ten sam chód co obecnie, tylko że roszada nie była jeszcze znaną; pieszek szedł tylko o 1 krok naprzód, a więc z e2 na e3; wreszcie, że pieszek, doszedłszy do ostatniego pola, musiał stawać się damą, bez względu czy pierwotna dama jeszcze była na szachownicy.

[Rozwiązanie: 1) Wa7×b7†, Sc5×b7 2) Wc7—c8†, Kb8—a7 3) Sd4—b5†, Ka7×b6 4) Wc8—c6†, Kb6×b5 5) Lf5—d7†, Kb5—b4 6) Wc6—b6†, Kb4—c5 7) Wb6—b5†, Kc5—d4 8) e2—e3†, Kd4—d3 9) Ld7—f5† mat.]

Prócz owego zwolennika szachów, Kalifa Mutassim — Billaha, utrzymały się dotychczas nazwiska innych jeszcze znakomitych szachistów z owej epoki arabskiej. I tak cieszył się niezwykłem poważaniem, między w szachy grającymi ziomkami, zmarły w Bagdadzie r. 899 po Chr., lekarz Abul Abbas, który miał nawet napisać dziełko o szachach. Zamiłowanie Arabów do tej gry widocznie dłuższy czas się utrzymywało, gdyż z lat 930—950 po Chr., znani są nam inni jeszcze głośni gracze jak Adali, Al Suli i Bajlaj, którzy nad to zajmowali się literaturą szachową i w ten sposób niejako za nauczycieli współczesnych uważani być winni. *(dok. nast.)*

PARTJE.

Gambit Laufrowy,

grany w Warszawie w r. b.

	P. L. Białe	P. K. Czarne
1)	e2—e4	e7—e5
2)	f2—f4	e5×f4
3)	Lf1—c4	f7—f5
4)	e4×f5	Dd8—h4†
5)	Ke1—f1	g7—g5

6) Sb1—c3 Lf8—g7
7) Sg1—f3 Dh4—h5
8) d2—d4 Sg8—e7
9) Lc4—d3; należało grać h2—h4 i następnie odejść laufrem.
9) .... g5—g4
10) Sf3—e1 Sb8-c6
11) Sc3—b5 0—0
12) Sb5×c7 Lg7×d4
13) Sc7×a8 f4—f3
14) Sa8—c7 f3×g2†
15) Se1×g2 Kg8—h8
16) c2—c3 Lf4—b6
17) Lc1×f4 Se7×f5
18) Ld3×f5 f7×f5

i białe po kilku jeszcze posunięciach poddały się.

Partja nieprawidłowa.

Grana na wyspie Ś-tej Heleny około roku 1820. (nadesłana nam łaskawie przez p. Junoszę, skutkiem artykułu pomieszczonego w wiadomościach szachowych, w „Tygodniku", jakoby było wątpliwem, czy Napoleon grywał w szachy).

Napoleon I.	Generał Bertrand
Białe	Czarne
1) Sg1—f3	e7—e5
2) e2—e4	Sb8—c6
3) d2—d4	Sc6×d4
4) Sf3×d4	e5×d4
5) Lf1—c4	Lf8—c5
6) c2—c3	Dd8—e7
7) 0—0	De7—e5
8) f2—f4	d4×c3†
9) Kg1—h1	c3×b2
10) Lc4×f7†	Ke8—d8
11) f4×e5	b2×a1D
12) Lf7×g8	Lc5—e7
13) Dd1—b3	a7—a5
14) Wf1—f8†	Le7×f8
15) Lc1—g3†	Lf8—e7
16) Lg5×e7†	Kd8×e7
17) Db3—f7†	Ke7—d8
18) Df7—f8† mat.	

Partja Hiszpańska

grana 15 sierpnia 1898 na turnieju mistrzów w Kolonji.

A. Fritz	Jg. Popiel
Białe	Czarne
1) e2—e4	e7—e5
2) Sg1—f3	Sb8—c6
3) Lf1—b5	Sg8—f6
4) 0—0	d7—d6
5) Sb1—c3	Lf8—e7
6) d2—d4	e5×d4
7) Sf3×d4	Lc8—d7
8) Lb5—e2	0—0
9) f2—f4	Wf8—e8

W tym warjancie wymiana kilku figur jest niezbędnie potrzebną dla dobra czarnych, np. tu Sc6×d4 10) Dd1×d4, Ld7—c6 11) Lc1—e3; Wf8—e8 z następnem Le7—f8 i atakiem na słaby punkt e4. Skupienie czarnych figur przeszkadza tylko ich działalności.

10) Lc1—e3	Le7—f8
11) Le2—f3	a7—a6
12) h2×h3	We8—e7
13) g2—g4	Ld7—c8

Tu pokazują się skutki zbytniej wstrzemięźliwości pod względem wymiany figur. Czarne nie wiedzą jak je teraz mają zużytkować.

14) Lf3—g2	We7—e8
15) e4—e5	Sc6×d4
16) Le3×d4	Sf6—d7!

To posunięcie poprawia nieco pozycję czarnych.

17) Wf1—e1	d6×e5
18) f4×e5	Sd7—c5
19) Sc3—d5	Sc5—e6

Lepszem było 19) ..., Lc8—e6; 20) Sd5—f4, c7—c6 i t. d.

20) Ld4—e3 Le8—d7
21) Dd1—e2 Ld7—c6
22) Wa1—d1 Dd8—h4
23) We1—f1 Wa8—d8

Po 22 posunięciu jak i teraz powtarzały się kilkakrotnie posunięcia Le3-f2, Dh4—h6 i Lf2—e3, Dh6—h4 tak, że następne posunięcie c2—c4 było już 32 z rzędu.

24) c2—c4 Wd8—d7
25) Wf1—f5 Dh4—d8
26) De2—f2 Lc6×d5

Prawdziwa niespodzianka dla białych. Wzięcie skoczka wydaje się zupełnie słabem z powodu, iż czarne zwalają sobie na kark silne środkowe piony, pomimo to kombinacja czarnych wcale kiepską nie jest.

27) c4×d5 g7—g6!
28) Wf5—f6 c7—c6
29) d5—d6 Lf8—g7
30) g7—g5! Lg7×f6
31) g5×f6 Dd8—a5
32) Df2—g3 Da5×a2
33) Wd1—d2 Kg8—h8
34) h3—h4 Wf8—g8
35) Kg1—h2 Da2—b3
36) Lg2—h3 a6—a5
37) Wd2—g2 a5—a4
38) Dg3—f2 Db3—d5
39) Df2—g3 . . . .

Białe za utraconą jakość mają bezsprzecznie lepszą pozycję. Wyzyskać ją jednakże bardzo trudno, to też chwiejność w grze białych jest zupełnie do wytłumaczenia.

39) . . . . b7—b5
40) Le3—h6 b5—b4
41) Wg2—c2 . . . .

Białe mogły odzyskać jakość grając Lh3×e6, Dd5×e6. 42) Lh6—g7†, Wg8×g7; 43) f6×g7, Kh8×g7; 44) Wg2—f2, (groziło f7—f6) c6—c5 atoli czarne zatrzymują wówczas 2 piony więcej, nadto białe piony d6 i e5 o wiele mniej są warte, niż zwarta falanga czarnych pionów a4, b4, c5. Słusznie przeto białe nie wdają się w tę kombinację.

41) . . . a4—a3
42) b2×a3 b4×a3
43) Lh3—g2 Dd5—a5
44) Wc2—a2 Wd7—a7
45) Lg2×c6 Wg8—b8
46) Lh6—d2 Db5—a6
47) Dg3—c3 Da6—e2†
48) Kh2—h3 Se6—f4†
49) Ld2×f4? . . . .

Rozstrzygający błąd. Bicie skoczka nie było potrzebnem, gdyż czarne miały tylko remis nic więcej np. 49) Kh3—g3, Sf4—h5†; 50) Kg3—h3 i t. d.

49) . . . De2×a2
50) Lc6—b5? . . . .

Mylą się białe, sądząc, że laufer wziętym być nie może.

50) . . . Da2—e6†
51) Kh3—h2 Wb8×b5
52) d6—d7 De6×d7.

Białe się poddały.

rozbiór *p. J. Popiela.*

Partja Włoska.

Grana w sposób radzony w Ryskiem Towarzystwie Szachowem w d. 23 Marca r. b.

Schallop zaś grał jednocześnie 3 partje.

(„*Rigaschen Rundschau*")

E. Shallop	R. Behting i Th. Müller
Białe	Czarne
1) **e2—e4**	**e7—e5**
2) **Sg1—f3**	**Sb8—c6**
3) **Lf1—c4**	Lf8—c5
4) 0—0	d7—d6
5) d2—d3	Sg8—f6
6) Sb1—c3	0—0
7) Lc1—g5	Zwykle używają

tutaj 7) Lc1—e3, przez co czarny Laufer zmuszony jest odejść albo na b6, lub też zamieniać się na e3 i przez to dać białemu możność otworzenia linji wieżowej.

7)	. . .	Sc6—e7
8)	Lg5×f6	g7×f6
9)	Sf3—h4	f6—f5
10)	Dd1—h5	f5—f4
11)	Kg1—h1!	Lc8—e6

Odtąd obrona wcale nie jest łatwą, głównie trzeba wziąść trzy posunięcia na uwagę, a mianowicie: Kg8 - g7, c7—c6 i Lc8—e6. Po ściślejszem rozpatrzeniu się w powyższych posunięciach, okazuje się, że przyciąganie do Kg8—g7 łącznie z 12) g2—g4 i do c7-c6 i 12) g2—g3 mogłoby otworzyć silny atak na nieprzyjacielskie skrzydło królewskie, dla tego też zdecydowali się konsultanci na posunięcie tekstowe, które ma swe słabe strony, a które jednakże zdaje się być najlepszem.

12) g2—g3 najlepszem byłoby tutaj 12) Lc4×e6, f7×e6; 13) Dh5—g4†, Kg8—f7; 14) g2—g3 lub 13) Dh5—h6, Dd8—d7; 14) g2—g3.

12) . . . Le6×c4

13) g3×f4. Jak objaśnił E. Schallop, po zakończeniu partji, mógł on przez 13) d3×c4, Se7—g6; 14) Sh4—f5, c7—c6; 15) Wa1—d1 otrzymać znaczną przewagę pozycji, gdyż czarne miały odtąd tylko do obrony zagrożonego pieszka **d**, jak również osłonę nads arpanego skrzydła królewskiego.

13) . . . Se7—g6

Naturalnie Laufer nie może zostać cofniętym, skutkiem 14) Wf1—g1†, Kg8—h8; 15) Dh5—h6, Se7—g6 16) f4—f5 i t. d.

14)	Wf1—g1	Lc5×f2
15)	Sh4×g6	f7—g6

po 15) . . . Lf2×g1 następuje 16) Sg6×f8, Lg1—e3; 17) Sf8×h7, Lc4—e6; 18) f4—f5, Le6—d7; 19) Wa1—d1 i następnie We1—e2—g2.

16) Wg1×g6† Kg8—h8

Przez to posunięcie tracą czarne otrzymane remis i od tego czasu starają się grać na wygranę; białe pieszki są rozrzucone i wskutek tego trudne do obronienia.

17)	Wg6—g2	Wf8×f4
18)	d3×c4	Dd8—h4

19) Dh5—e2. Tu zagrożenie Damą ma znacznie większe widoki powodzenia, chociaż czarne skutkiem tego mają grę swobodniejszą.

19) . , . Wa8—f8

20) Wa1—f1. Zmuszone, gdyż 20) ... Lf2—d4 łącznie z 21) ... Wf4-f2 grożą.

20)	. . .	Lf2—d4
21)	Wf1×f4	Wf8×f4

22) De2—d3. To posunięcie jest naturalnie wielkim błędem i nie ma żadnych widoków uratowania partji. Po 22) Sc3—d5 następuje np. 23) . . . Wf4×e4, 23) Sd5—f6; 24) De2×e4, Df6—f1† wraz z matem za drugiem posunięciem.

22) . . . Dh4—e1†

Białe się poddały.

Partja Petrowa

Grana w Kronsztadzie.

	Korzun i Kiti	**Wł. Karpow**
	Białe	Czarne.
1)	**e2—e4**	**e7—e5**
2)	**Sg1—f3**	**Sg8—f6**
3)	Sf3×e5	d7—d6
4)	Se5—f3	Sf6×e4
5)	d2—d4	d6—d5
6)	Lf1—d3	Sb8—c6
7)	0—0	Lc8—e6
8)	c2—c4	Se4—d6
9)	c4×d5	Le6×d5
10)	Lc1—e3	Lf8—e7

11) Sb1—c3	Sc6—b5
12) Sc3×d5	Sb4×d5
13) Sf3—e5	0—0
14) Wa1—c1	c7—c6
15) Dd1—h5	f7—f5
16) Ld3—c4	f5—f4
lepiej było 16) . . .	Sd6×c6
17) Lc4×d5†	c5×d4
18) Le3—d2	Sd6—e4
19) Ld2—c3	Le7—g5
20) f2—f3	Se4—d6
21) Lc3—b4	h7—h6
22) Wf1—e1	Wf1—f5
23) Lb4×d6	Dd8×d6
24) h2—h4	Dd6—b4
25) Wc1—d1	Db4×b2
26) Se5—d7	Kf8—h7
27) h4×g5	Wf5×g5
28) Sd7—f6†	g7×f6
29) We1—e7†	Wg5—g7
30) Dh5—f5†	Kh7—h8
31) We7×g7	Kh8×g7

w następstwie remis.

Wiadomości Szachowe.

Donoszą nam, że kwestja zatwierdzenia ustawy Klubu Szachowego w Warszawie, lada dzień ma być zadecydowaną.

p. W. Abkin, znany szachista i nasz współpracownik, przeniósł się na stałe do Moskwy.

Ryga. Z powodu upływającego w tych dniach ostatecznego terminu przyjmowania zapisów do I konkursu Baltyckiego, Towarzystwo Szachowe w Rydze, wzywa wszystkich przyjaciół szachów, którzy chcieliby wziąść udział w konkursie, a dotychczas nie złożyli swych zapisów, o możliwie spieszne zawiadomienie o tem p. Amelunga, lub też wspomniane Towarzystwo Szachowe w Rydze.

Sądząc z dotychczasowej liczby zapisów konkurs zapowiada się bardzo interesująco.

Ryga. *Rigaschen Rundschau* donosi, że w d. 23 Marca r. b. bawił w Rydze mistrz berliński, Emil Schalopp, i grał w klubie szachowym miejscowym cztery partje radzone (konsultacyjne), z których 2 wygrał, 1 remis i 1 przegrał.

Moskwa. Na zaproszenie Moskiewskiego Kółka Szachowego, w d. 20 Marca r. b. przybył z Petersburga M. I. Czygorin i w tymże dniu grał w Kółku: dwie partje przeciw amatorowi kategorji drugiej p. Henike, i jedną z amatorem kategorji pierwszej, p. Grigorjewem. W d. 22 odbył się seans przeciw 30 graczom jednocześnie. Następnego dnia grali konsulacyjnie przeciw Czygorinowi pp. Bobrow, Bojarkow i Gonczarow.

Moskwa. W dniu 10 marca r. b. wygrał Czygorin 19 partji, przy 3 remis (przeciwko Steinowi, Gorbenko i B.) i przegrał 9, (przeciwko Aleksandrowowi, Małkowowi. Sokołowskiemu, Poletajewowi, Klemoer, Ter Akopowowi, Elizarowi, Melbardtowi i księciu Urussowowi)

Partja konsultacyjna, pomiędzy Czygorinem i Bojarkowem, Gonczarowem i Bobrowem, wygrana została przez ostatnich.

Berno (Morawy). Nadesłano nam wiadomość o rozstrzygnięciu konkursu, ogłoszonego przez „Das Neue Illustrirte Blatt" na trzy zadania 3-chodowe, ułożone z liter „F" i „J" i cyfry „50" na cześć 50-io letniego jubileuszu cesarza Franciszka Józefa. Zadania te pomieściliśmy w № 12 z r. z. naszego „Tygodnika". Rozwiązań nadesłano mnóstwo od różnych osób, pomiędzy któremi wymieniono naszych współpracowników i prenumeratorów, pp. H. L.

F. Meyera z Londynu, Tadeusza Pruszyńskiego z Archangielska, Keidańskiego z Memla, Prikryla z Kromerizi, Dr. E. Palkoska z Pardubic.

Nagrodę100 koron otrzymał, przez losowanie, oberlejtenant Franz Ecker z Przemyśla.

— *Brighton Society* ogłasza dwa konkursy. Na *pierwszy* należy przysyłać najwyżej trzy zadania trzychodowe, *bez czarnego króla*. Zadaniem jest wynaleść rozwiązanie, gdzie należy postawić czarnego króla, aby dać mu mata w 3 posunięciach. Nagrody: pół gwinei, Chess Bouquet, 5, 3, 2 szylingi. *Drugi konkurs*, jest zwykły na 3 i 2 chodowe zadania. Nadsyłać po 2 najwyżej zadania z każdego działu. Nagród trzy: pół gwinei, 5 szyl., 2 szylingi i 6 pens. Prócz tego nagroda 1 gwinea za najlepszą dwuchodówkę. Adres: „Chess Editor", 101, Quens Road, Dalston, London, N. E.

Legenda. Dajemy tu przykład partji szachów, która ocaliła życie pewnemu księciu i doprowadziła go do tronu.

Mohammed IV, król Grenady, wstąpił na tron w 1396 r. wbrew prawom brata Jusefa, którego kazał zamknąć w twierdzy de Salobrena, żeby z tej strony niemieć już żadnej obawy.

„Dwanaście lat minęło, powiada autor panowania Arabów w Europie, a on był jeszcze więźniem, gdy w tem Mohammed, dotknięty śmiertelną chorobą, chcąc zapewnić tron synowi swemu, wydał rozkaz zamordowania Jusefa.

Rozkaz ten, adresowany na imię komendanta fortecy, był zawarty w tych słowach:

— „Alcadowi de Salobrena, memu słudze. Natychmiast, gdy oficer z mej strony doręczy ci to pismo, pozbawisz życia cid Jusefa, mego brata i z powrotnym posłem przyszlesz mi jego głowę. Rachuję na twą gorliwość w swych obowiązkach względem mnie".

Gdy Ahmed, posłany przez Mohammeda, przybył do Salobrena, zastał księcia Jusefa grającego w szachy z Alkadem. Obadwaj siedzieli na jedwabnych poduszkach, wyszywanych złotem; dywany z tej samej materji pokrywały posadzkę. Książe traktowany był z przynależną okazałością.

Alkad, nie mógł prawie odczytać fatalnego pisma w skutek trwogi i niepokoju, jakie ogarnęły duszę jego, gdyż powziął dla swego więźnia wielkie przywiązanie i szczerą przyjaźn.

Poseł naglił, żeby wypełnił rozkaz, który mu przynosi i nieszczęśliwy Alkad niewiedział na co się zdecydować. Jusef odgadł smutną prawdę, wziął rozkaz z rąk Alkada i prosił go tylko o tyle czasu, by mógł się pożegnać ze swemi żonami i dziećmi. Poseł wyrzekł, że stracenie nie może być odroczone na jedną chwilę nawet, bo ma ściśle oznaczoną godzinę, na którą ma wrócić do Grenady.

— Przynajmniej, odpowiedział Jusef, niech mi wolno będzie dokończyć moją ostatnią partję szachów.

Poseł z wie ką trudnością się zgodził, książe zasiadł napowrót do gry i zaprosił do niej Alkada, lecz ten tak był podniecony i przybity, że nie był w stanie posuwać prawidłowo figur, gdy tymczasem książe grał z najzimniejszą krwią.

W chwili, gdy partja się kończyła, dwaj kawalerzyści z Grenady, przybyli w pełnym galopie, weszli do sali gdzie się znajdował książe, oznajmiając mu o śmierci Mohammeda i całując jego ręce na znak, iż uważają go jako pana Grenady.

Jusef zaledwie mógł uwierzyć w tak nagłą przemianę szczęścia, gdy w tem inni konni i gońce przybyli, potwierdzając nowinę i donosząc zarazem, że lud oczekuje go z najwyższą niecierpliwością.

Odpowiedzi Redakcji.

Panu Kuratow. W № 78 po 1) h1—f1 nastąpi d4×d6 i niema mata.

Panu Jelskiemu. Drugi sposób rozwiązania № 78 1) h1—a1 nie prowadzi do celu, gdyż nastąpi d4×a1 z szachem królowi.

Panu Dr. E. Palkoska. W zadaniu z królem na f1, po odpowiedzi czarnych e4×e5, niema mata: czy może na h7 stoi pion czarny?

Dziękujemy serdecznie za przesyłkę prześlicznych zadań, prosimy jednak o notowania w ich rozwiązaniach nie tylko pierwszych, ale i drugich posunięć.

Panu Badjańskiemu. List z markami otrzymaliśmy; zapisało się dwóch.

Rozwiązanie zadań z № 1.

75. (Maychrzycki)
1) e5—g6, f7×g6, 2) e8—f8†;
a) f6×f5, 2) g6—h4†;
b) inaczej, 3) g6—h4.

Autor umiejętnie włada figurami, wyzyskując je ile możności. Osiągnięcie tej „taktyki szachowej" w tworzeniu zadań, gra rolę niezmiernie ważną i świadczy o zdolnościach autora. *O. J.*

76. (Mackenzie) 1) f5—f7
77. (Pradignat) 1) c2—c8!
78. (Fothergil) 1) h1—d1.
79. (Siedenschnur) 1) f8—g8.
80. (Pradignat) 1) g7—g8 S!

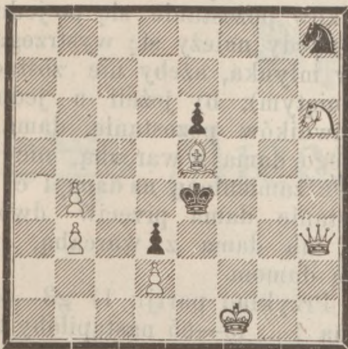
Krytyka tych zadań znajduje się w artykule „Z pow. Konkursu dwuchod. „The Kentisch Merc."

Dobre rozwiązania nadesłali pp.

•	Nazwiska rozwiązujących	№ Zadań 75	76	77	78	79	80	Suma punktów	Poprzednia suma punktów	Razem	Wynik.
1	T. Arlitewicz	3	2	2	2	2	2	13			
2	Coturnix	3	2	2	2	2	2	13			
3	A. Elhkan	3	2	2	2	2	2	13			
4	M. Friedman	3	2	2	2	2	2	13			
5	K. Jelski	3	2	2	2	2	2	13			
6	D. Kuratow	3	2	2	—	2	2	11			
7	J. Maychrzycki	3	2	2	2	2	2	13			
8	W. Porębski	3	2	2	2	2	2	13			
9	T Prószyński	3	2	2	2	2	2	13			
10	J. Richter	3	2	2	2	2	2	13			
11	„Znajomy prenumerator"	3	2	2	2	2	2	13			
12	J. Zwoliński	3	2	2	2	2	2	13			
13		—	—	—	—	—	—	—			
14		—	—	—	—	—	—	—			

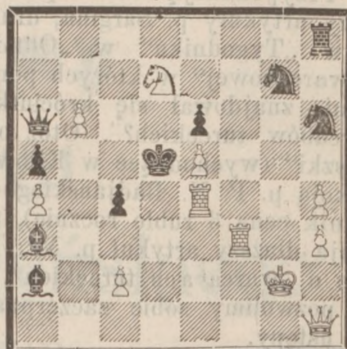
ZADANIA.

117. D. Przepiórka w Warszawie
oryginalne.

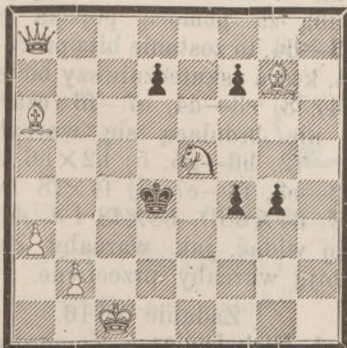
Mat za 3 posunięciem. (7 i 4—11)

118. P. Samuelowi Rosentalowi w Paryżu
poświęcone przez **H. Kejdańskiego** w Memlu
oryginalne

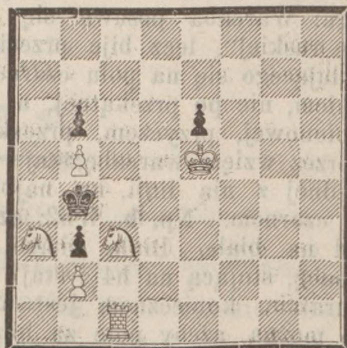
Mat za 3 posunięciem. (11 i 10—21)

119. Bochusz Prikryl w Kromeriži
oryginalne.

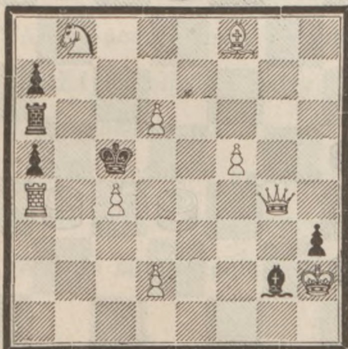
Mat za 3 posunięciem. (7 i 5—12)

120. H. F. L. Meyer z Londynu.
(nadesłane)

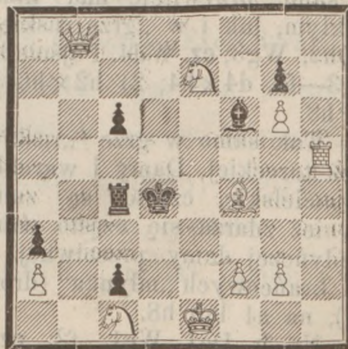
Mat za 3 posunięciem. (6 i 4—10)

121 Stanisław Trcala w Bernie
(Czeskie listy szachowe)

Mat za 2 posunięciem. (9 i 6—15)

122 Oswald Jarosz w Warszawie
(1-sza pochwała na konk. mies. Schachfreund)

Mat za 2 posunięciem. (10 i 7—17)

Referent działu zadaniowego *Oswald Jarosz.*

Warcaby tureckie

Przypominają sobie zapewne czytelnicy artykuły p. Sargina, drukowane w „Tygodniku" w „Odmianach gry warcabowej" w których pomiędzy innemi, znajdował się króciutki opis „warcabów tureckich?". Otóż obecnie „Szaszki" (wychodzące w Kijowie pod redakcją p. P. N. Badjanskiego—miesięcznik cena 3 ruble rocznie), pomieszczają dłuższy artykuł p. W. Lewickiego o „warcabach tureckich", z którego pozwolimy sobie zaczerpnąć pewne ustępy.

W warcaby tureckie grają na zwykłej 64-o polowej warcabnicy, zachowując prawidła stosowane w warcabach t. z ruskich. Różnica jedynie polega: Warcaba posuwa się jak w „grze ruskiej", lecz bije przeciwnika, znajdującego się na polu czarnem sąsiedniem, nie po przekątnej, a po linji pionowej, przyczem, przeskakując po przez wziętą warcabę, staje za nią, w jednej z nią linji, na najbliższem polu czarnem. Np. **b**. Wh2; **cz**. Wh4. Chód na białe. Biała bierze czarną warcabę, stojącą na h4 i staje na h6. Naturalnie, koniecznem jest aby bić było można, ażeby pole za bitą warcabą było puste. Można wziąść za jednym razem dwie lub więcej warcab.

Dama, przy pójściu w biciu, ma też same przywileje nad kamieniem zwykłym, jak i w „grze ruskiej" Np. **b**. Dh2, Wg3; **cz**. Wd4. Pójście białych. 1) g3—f4, d4×h4; 2) h2×h6 lub 2) h2×h8.

Tak samo w grze „ruskiej" jakoteż tureckiej, Damy i warcaby nieprzyjacielskie, często są zamykane. Również zdarza się często zamykanie pojedyńczej damy przeciwnej na polach krańcowych „młynka" (drogi wielkiej), na a1 lub h8.

Np. **b**. De1, Wc1, f2; **cz**. Wg5. Białe zaczynają i zamykają damę czarną. 1) f2—g3, g5×g1, (Dama); e1—c3, g1×a1; 3) c1—b2. Zamknięcie zdarza się i na polach innych, np. **b**. Dh4, Wd2, f2; **cz**. We5. Białe zaczynają i zamykają czarną damę: 1) f2—e3, e5×e1; 2) h4—f2.

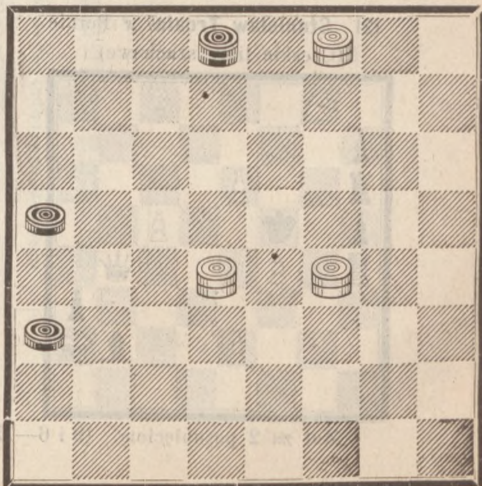
Remis zdarzyć się może w trzech wypadkach: a) jeżeli u każdego z przeciwników pozostanie się po jednej damie (wtedy należy się wystrzegać kącików młynka, ażeby nie zostać tam zamkniętym); b) jeżeli u jednego z przeciwników pozostanie dama, a u drugiego dama z warcabą, nie mogącą być zamienioną na damę i c) jeżeli pozostanie dama przeciw dwóm damom, lub dama z warcabą, przeciw dwóm damom.

Przykład partji: 1) g3—f4, f6—g5 (na 1 ... f5—e5 nastąpiłoby 2) f4—g5, g7×g3; 3) g1×c5 i białe miałyby warcabę więcej: 2) f2—g3, g5—h4 (czarne atakują warcabę białą f4; jeżeli nie zostanie ona zasłoniętą swoją warcabą za pomocą pójścia c3—d4, lub e3—d4, to zostanie bitą przez warcabę h4, która uskuteczniwszy bicie, stanie na d4); 3) c3—d4, e7—f6 (czarne atakują nie broniącą się warcabę f4); 4) e1—f2, h6—g5, 5) h2×h6, h8×h4; 6) b2—c3, f8—e7; 7) f4×f8 D, d8×h8. 8) d4×d8D, b8×f8 i t. d. Z partji tej widać, jak warcaby chodzą i jak biją warcaby przeciwne.

Zadanie № 16.

J. Mirkulewicz z Komorowa

oryginalne.

Białe zaczynają i po 9 posunięciach zmuszone są pójść kamieniem, lub stracić damę.

od d. 8 Marca r. b. wychodzi

„Kolarz, Wioślarz i Łyżwiarz"

PISMO ILLUSTROWANE SPORTOWI POŚWIĘCONE.

Największe ze wszystkich pism polskich sportowych

• Wychodzi co tydzień. •

Prenumerata wynosi:

W WARSZAWIE

Rocznie . . .	Rubli	4. —
Półrocznie . . .	„	2. —
Kwartalnie . .	„	1. —

za odnoszenie do domów, dopłaca się kwartalnie kop. 15.

ZAGRANICĄ

Rocznie	Rubli	6. —
Półrocznie . . .	„	3. —

Opłacając prenumeratę półroczną z góry,

wprost w redakcji

w Warszawie, Nowy-Świat 16.

Kosztów przesyłki lub dostarczania do domów

nie ponoszą.

Redaktor i Wydawca W. Dzierzbicki